

Latvian translation of:

Immunisation for pre-school children three to five years old.

Pirmsskolas bērnu vakcinācija vecumā no trīs līdz pieciem gadiem

Ievads

Šajā brošūrā ir apkopoti fakti par vakcīnu pret difteriju, tetānusu (stinguma krampjiem) un poliomiēlītu, un MMR revakcināciju pirmsskolas vecuma bērniem. Ja vēlaties aprunāties par šo informāciju, sazinieties ar savu rajona ārstu (GP), patronāžas māsu vai ārsta prakses medicīnas māsu. Jums var palīdzēt arī informācija, ko atradīsiet tīmekļa vietnēs:

www.immunisation.nhs.uk

www.dhsspsni.gov.uk/immunisation

Vakcīna pret difteriju, tetānusu, garo klepu un poliomiēlītu

Šī vakcīna aizsargā pret saslimšanu ar difteriju, tetānusu, garo klepu un poliomiēlītu. Tagad vakcīna pret poliomiēlītu tiek iekļauta kopējā injekcijā, nevis atsevišķā devā mutē.

Jūsu bērnam ir jāsaņem šīs vakcīnas atkārtota deva (revakcinācija) vecumā no trīs līdz pieciem gadiem (pirms skolas gaitu uzsākšanas).

Vecumā no 14 līdz 18 gadiem bērni saņems atkārtotu devu vakcīnas pret difteriju, tetānusu un poliomiēlītu.

Kā mēs varam zināt, ka šī vakcīna ir droša un iedarbīga?

Vakcīna ir jāpārbauda daudzos testos, lai pārliecinātos, ka tā ir droša un iedarbīga, pirms to kādam dod. Šīs pārbaudes turpinās arī pēc vakcīnas ieviešanas. Tiek izmantotas tikai tās vakcīnas, kas ir izgājušas visus drošības testus, Visi medikamenti var izraisīt blakusiedarbību, bet vakcīnas ir vienas no drošākajām. Pētījumi visā pasaulē liecina, ka vakcinācija ir drošākais veids, kā aizsargāt jūsu bērna veselību.

Esmu dzirdējis, ka vakcīnas satur dzīvsudraba savienojumu

Dzīvsudraba savienojums vairs netiek izmantots bērnu vakcinācijas programmā. Minimāls dzīvsudraba daudzums tika izmantots vakcīnās vairāk nekā 60 gadus, lai palīdzētu uzglabāt vakcīnas. Visā šajā laikā netika konstatēts neviens gadījums, kas pierādītu, ka tas nodarītu jebkādu ļaunumu. Tomēr tagad tā lietošana ir pārtraukta, ievērojot globālo mērķi ierobežot dzīvsudraba izmantošanu, kur vien tas ir iespējams.

No kādām slimībām pasargā šī vakcīna?

Difterija

Difterija ir nopietna slimība, kas ātri vien var izraisīt elpošanas problēmas. Tā var bojāt sirdi un nervu sistēmu, un smagākos gadījumos tā var arī novest pie nāves. Pirms difterijas vakcīnas ieviešanas Ziemeļīrijā ik gadu tika konstatēts līdz pat 1500 saslimšanas gadījumiem ar difteriju.

Tetānuss (stinguma krampji)

Tetānuss ir sāpīga slimība, kas skar muskuļus un kas var radīt elpošanas problēmas. To izraisa mikrobi, kas atrodas zemē, iekļūstot cilvēka ķermenī caur vaļējām brūcēm vai apdegumiem. Tetānuss ietekmē nervu sistēmas darbību, un tas var novest pie nāves. To nevar nodot tālāk no cilvēka cilvēkam.

Garais klepus

Garais klepus ir slimība, kas var izraisīt ilgstošas klepus un aizdusas lēkmes, kas var apgrūtināt elpošanu. Tā var ilgt līdz par 10 nedēļām. Šī slimība var būt ļoti nopietna, īpaši maziem bērniem, un līdz viena gada veciem bērniem tā var novest pie nāves. Pirms garā klepus vakcīnas ieviešanas ik gadu Ziemeļīrijā tika konstatēts līdz pat 3500 saslimšanas gadījumiem ar garo klepu.

Poliomielīts (bērnu trieka)

Polio ir vīruss, kas ietekmē nervu sistēmu, un kas var neatgriezeniski paralizēt muskuļu darbību. Ja tas ir skāris krūšu kurvja muskuļus vai smadzenes, tas var novest pie nāves. Pirms poliomiēlīta vakcīnas ieviešanas Ziemeļīrijā ik gadu tika konstatēts līdz 1500 paralītiska poliomiēlīta gadījumiem.

Vakcīnas blakusiedarbība

Vairumam bērnu nav nekādu blakņu, bet ikviens bērns ir atšķirīgs, iespējams, ka jūsu bērnam var rasties sekojošas blaknes, kas parasti ir vieglā formā:

- uzbudināmība, kas ilgst līdz 48 stundām pēc vakcīnas injekcijas saņemšanas;
- viegls drudzis;
- neliels kunkulītis injekcijas vietā. Tas var saglabāties pāris nedēļas, un pēc tam maz pamazām izzust.

Ja jums liekas, ka jūsu bērnam ir bijusi jebkāda cita reakcija pret difterijas, tetānusa, garā klepus un poliomiēlīta vakcīnu, un jūs esat par to noraizējies, aprunājieties ar savu rajona ārstu (GP), prakses medicīnas māsu vai patronāžas māsu.

Vecāki un aizbildņi var arī ziņot par iespējamajām blaknēm ar Dzeltenās kartītes programmas (Yellow Card Scheme) palīdzību. To var izdarīt tiešsaistē vai apmeklējot tīmekļa vietni www.yellowcard.gov.uk, vai piezvanot uz Dzeltenās kartītes bezmaksas karsto telefonu 0808 100 3352 (no pirmdienas līdz piektdienai no 10.00 līdz 14.00).

Ļoti reti var gadīties, ka vakcīna izraisa alerģisku reakciju, piemēram, izsitumus vai niezi kādā ķermeņa daļā vai visā ķermenī. Vēl retāki ir gadījumi, kad bērniem ir nopietna reakcija pret vakcināciju: apgrūtināta elpošana un, iespējams, ģībonis. To sauc par anafilaksi.

Nesen veiktie pētījumi liecina, ka anafilakse ir konstatēta vienā no aptuveni pusmiljona vakcinēšanas gadījumu. Lai arī alerģiskas reakcijas var būt uztraucošas, tomēr ārstēšanās rezultātā notiek ātra un pilnīga atveseļošanās. Ļoti retos gadījumos dienu vai divas pēc vakcinēšanās bērniem var uzņākt ģībonis. Parasti to izraisa ļoti augsta temperatūra. Ja jūsu bērnam ir uzņācis ģībonis, nekavējieties izsauciet ārstu. Parasti bērni ātri atgūstas no ģīboņiem, un atveseļošanās notiek veiksmīgi.

Maziem bērniem var uzņākt ģībonis jebkurā laikā, tā ka ģībonis pēc vakcinēšanās ne vienmēr ir saistīts ar vakcīnu. Jūsu ārsts izlems, vai jūsu bērns drīkst saņemt vairākas vakcīnas devas.

MMR vakcīna

MMR vakcīna pasargā jūsu bērnu no saslimšanas ar masalām (M), cūciņām (M) un rubellu (R; masaliņām).

Jūsu bērnam ir nepieciešama MMR revakcinācija vecumā no trīs līdz pieciem gadiem (pirms skolas gaitu uzsākšanas).

Ja jūsu bērns nav saņēmis pirmo vakcīnas devu, tad tagad viņam ir jāsaņem divas devas ar trīs mēnešu atstarpi. Kopš MMR vakcīnas ieviešanas 1988.gadā ar šīm slimībām saslimušo bērnu skaits ir sarucis līdz minimumam.

Masalas, cūciņas un masaliņas (rubella) var izraisīt nopietnas komplikācijas.

- Masalas var izraisīt ausu infekcijas, elpošanas sistēmas problēmas un meningītu/encefalītu (smadzeņu iekaisumu). 1 no 2500-5000 gadījumu slimības rezultātā var iestāties nāve.
- Cūciņas var izraisīt kurlumu (parasti to var daļēji vai pilnībā izārstēt) un uztūkumu un sāpes sēkliniekos gados vecākiem zēniem un vīriešiem. Šī slimība bija lielākais vīrusu meningīta izraisītājs bērniem.
- Arī masaliņas var izraisīt smadzeņu infekciju un ietekmēt asins sarecēšanas spēju. Grūtniecēm šī slimība var izraisīt spontāno abortu vai nopietnas veselības problēmas viņu mazulīem, tādas kā aklumu, kurlumu, sirds saslimšanas vai traucētu smadzeņu darbību.

Ir svarīgi atcerēties, ka, nesaņemot MMR vakcīnu, gandrīz katrs bērns saslims ar visām šīm trim slimībām.

Vai MMR ir blakusiedarbība?

Kā visām zālēm, arī vakcīnām ir blakusiedarbība. Vairums blakņu ir nenožīmīgas un tās ir jūtamas tikai īsu laiku, piemēram, apsārtums un uztūkums injekcijas vietā.

MMR sastāv no trīs atsevišķām vakcīnām vienā injekcijā. Vakcīnu iedarbība ir atšķirīga. Kad pēc vakcinēšanās ir pagājuši aptuveni vai desmit dienas, dažiem bērniem var būt paaugstināta temperatūra, rasties masalām raksturīgi izsitumi un ēstgribas zudums, jo sāk iedarboties vakcīna pret masalām. Ļoti retos gadījumos apmēram divas nedēļas pēc MMR vakcīnas saņemšanas bērnam var rasties sīki punktveida izsitumi, jo iedarbojas vakcīna pret masaliņām. Parasti izsitumi pazūd paši no sevis, tomēr ja pamanāt šādus punktņus, parādiet tos ārstam. Apmēram trīs nedēļas pēc injekcijas bērns var pārslimot cūciņas vieglā formā, jo iedarbojas vakcīna pret cūciņām.

Gadās, ka bērni slikti panes MMR vakcīnu. Apmēram 1 gadījumā no 1000 bērniem var uzņākt augstas temperatūras izraisīts ģībonis, iedarbojoties vakcīnai pret cūciņām. Nav novērots, ka tas varētu izraisīt ilglaicīgas problēmas. Bērnam, kurš slimo ar cūciņām, ir piecreiz lielāks risks pārciest šīs slimības izraisītus ģīboņus.

Vakcīnas var izraisīt arī alerģiskas reakcijas, bet tādi gadījumi ir ļoti reti, un ārstēšanas rezultātā notiek strauja un pilnīga atveseļošanās.

Encefalīts (smadzeņu iekaisuma) ir reģistrēts aptuveni vienā gadījumā no miliona vakcināciju. Arī iespēja, ka bez vakcīnas bērns varētu saslimt ar šo slimību, ir niecīga. Bet masalas izraisa encefalītu 1 no 5000 ar masalām saslimušo bērnu.

Salīdzinot MMR blaknes ar masalu, cūciņu vai masaliņu blaknēm, ir skaidrs, ka vakcīna ir daudz drošāka par šīm slimībām.

Komplikācijas	Rādītāji pēc pārcestas slimības	Rādītāji pēc MMR 1.devas saņemšanas
Ģīboņi (augstas temperatūras dēļ)	1 gadījumā no 200	1 gadījumā no 1000
Meningīts/smadzeņu infekcija (encefalīts)	no 1 gadījuma no 200 līdz 1 gadījumam no 5000	1 gadījumā no 1 000 000
Asins sarecēšanas problēmas	1 gadījumā no 3000	1 gadījumā no 24 000
Nāve (atkarībā no vecuma)	no 1 gadījuma no 2500 līdz 1 gadījumam no 5000	Nav

Šīs blaknes ir vēl retāk novērotas pēc otrās MMR devas ievadīšanas.

Fakti par MMR vakcīnu

- MMR vakcīna aizsargā bērnus no saslimšanas ar masalām, cūciņām un masaliņām..
- 30 gadu laikā ir inficētas vairāk nekā 500 miljonu devu MMR vairāk nekā 100 valstīs. Tas ir izcils drošību garantējošs rādītājs.
- Nav novērota saikne starp MMR un autismu vai zarnu slimībām.
- Atsevišķi injicētas vakcīnas var kaitēt bērnam, jo pastāv risks, ka viņš varētu saslimt ar masalām, cūciņām vai masaliņām.
- Valstīs, kurās ir pieejama MMR vakcīna, netiek ieteikts injicēt vakcīnas pret katru slimību atsevišķi.
- Gadā pirms MMR vakcīnas ieviešanas AK 86 000 bērnu saslima ar masalām, un 16 nomira. Tā kā veikto vakcināciju skaits ir samazinājies, Anglijā, Īrijā un Spānijā ir konstatēti slimību uzliesmojumi, kā rezultātā vairāki bērni ir miruši.

Kā ar ziņojumiem par MMR saistību ar autismu?

Lai arī šobrīd konstatēto autismu gadījumu skaits pieaug, tikpat lielā mērā tas pieauga arī pirms MMR vakcīnas ieviešanas. Vecāki bieži vien pamana bērniem

autisma pazīmes pēc viņu pirmās dzimšanas dienas. MMR vakcīna parasti tiek injicēta bērniem tieši šajā vecumā, bet tas nenozīmē, ka MMR izraisa autismu.

Dānijā, Zviedrijā, Somijā, Kanādā, ASV un AK ir veikti rūpīgi pētījumi par MMR vakcīnas saikni ar autismu, novērojot simtiem tūkstošus bērnu. Netika atrasta nekāda saistība starp vakcīnu un šo slimību.

Eksperti no visas pasaules, ieskaitot Pasaules Veselības organizāciju, ir vienprātīgi, ka nav saistības starp MMR vakcīnu un autismu.

Vai ar MMR vakcinēti bērni ir tikuši novēroti pietiekami ilgi, lai zinātu, ka tā ir droša?

ASV MMR vakcīna ir injicēta jau vairāk nekā 30 gadus, un ir izlietots pāri par 200 miljonu devu. Somijā, kur kopš 1982.gada bērniem ir injicētas divas MMR devas, komplikācijas ir pētītas vairāk nekā 14 gadus. Netika pierādīts, ka vakcīna varētu izraisīt ilglaicīgu kaitējumu veselībai. Gluži pretēji, ir pierādīts, ka MMR ir ļoti iedarbīga vakcīna ar izciliem drošības rādītājiem.

Vai drošāk nebūtu injicēt vakcīnas atsevišķi pret katru no slimībām?

Atsevišķu vakcīnu injicēšana nozīmētu sešas injekcijas divu vietā, turklāt vismaz gadu bērni būtu pakļauti riskam saslimt ar kādu no abām pārējām slimībām. Šīs slimības var būt smagas, un to rezultātā var pat iestāties nāve.

Ir dzirdēts viedoklis, ka trīs vakcīnu injicēšana vienlaikus pārslogojot bērna imūnsistēmu. Tā nav taisnība. Jau kopš piedzimšanas brīža mazuļa imūnsistēma aizsargā viņu no tūkstošiem vīrusu un baktēriju, kas ir viņam visapkārt.

Pasaules Veselības organizācija ieteic neveikt atsevišķas vakcīnas, jo var gadīties, ka to rezultātā bērniem nebūs nekāda labuma. Neviena valsts pasaulē neiesaka injicēt MMR vakcīnu kā trīs atsevišķas vakcīnas. Nav pierādīts, ka injicēt vakcīnas atsevišķi būtu drošāk, tā ka mēs, iespējams, nodarītu ļaunumu, rezultātā neiegūstot nekādu labumu.

Vai ir kādi iemesli, kāpēc manam bērnam nevajadzētu saņemt vakcīnas pret difteriju, tetānu, garo klepu vai MMR?

Ir daži iemesli, kāpēc jūsu bērnu nevajadzētu vakcinēt. Informējiet savu rajona ārstu (GP) vai māsu, ja:

- jūsu bērnam ir ļoti augsta temperatūra vai drudzis;
- jūsu bērnam ir bijusi slikta reakcija pret jebkuru iepriekš saņemto vakcīnu;
- jūsu bērnam pret kaut ko ir bijusi nopietna alerģija;
- jūsu bērnam ir bijušas asiņošanas;

- jūsu bērnam ir bijuši krampji vai uznācis ģībonis;
- jūsu bērns ir ārstēts pret vēzi;
- jūsu bērns slimo ar kādu no slimībām, kas ietekmē imūnsistēmu (piem., leikēmija, HIV vai AIDS);
- jūsu bērns lieto zāles, kas ietekmē imūnsistēmu (piem., augstas steroīdu devas vai medikamentus, kas jālieto pēc orgānu transplantācijas operācijām vai vēža ārstēšanai);
- jūsu bērnam ir jebkādas citas nopietnas slimības.

Šīs pazīmes ne vienmēr nozīmē to, ka jūsu bērnu nedrīkst vakcinēt, bet būtu prātīgi ļaut ārstam vai medicīnas māsai izlemt, kādas vakcīnas jūsu bērnam būtu visnoderīgākās, un vai viņiem vajadzētu dot jums kādus citus padomus. Ģimenes slimību vēsture nekad nav iemesls, kāpēc jūsu bērnu nevajadzētu vakcinēt.

Kas notiek, ja manam bērnam pēc vakcinācijas ir augsta temperatūra?

Vakcīnu blakusiedarbība nav izplatīta, un parasti blaknes ir vieglas un ātri izzūd. Dažiem bērniem var būt paaugstināta temperatūra vai drudzis (augstāka temperatūra par 37,5°C). Ja, pieskaroties bērna sejai, tā šķiet karsta, un ja bērns izskatās sasārtis vai pietvīcis, visticamāk, ka viņam ir drudzis. Izmēriet bērnam temperatūru ar termometru.

Drudzis ir visai ierasts zīdaiņiem un bērniem. Parasti paaugstināta temperatūra liecina par infekciju. Retos gadījumos mazulim drudža dēļ var uznākt ģībonis. To var izraisīt jebkāda veida drudzis – vai nu infekcijas vai vakcīnas rezultātā. Tāpēc ir svarīgi zināt, kas jādara, ja jūsu bērnam ir drudzis. Atcerieties, ka visbiežāk drudzi izraisa slimības, nevis vakcīnas.

Kā ārstēt drudzi

1. Centieties atvēsināt bērnu, gādājot, lai:
 - viņš nebūtu saģērbts vai sasegts ar vairākām apģērbiem vai segu kārtām;
 - istabā, kurā viņš atrodas, nebūtu pārāk karsts (tur nevajag būt arī auksti, bet gan patīkami silti).
2. Dodiet bērnam daudz dzert vēsus dzērienus.
3. Iedodiet bērnam paracetamolu vai ibuprofēnu šķidrā veidā (ieteicams bez cukura – palūdziet to aptiekā). Uzmanīgi izlasiet uz pudelītes rakstītās instrukcijas un dodiet bērnam viņa vecumam atbilstošu devu. Iespējams, ka jums būs jādod viņam vēl arī otra deva pēc četrām līdz sešām stundām.

Atcerieties: nekad nedodiet aspirīnu saturošus medikamentus bērniem līdz 16 gadu vecumam.

Nekavējoties izsauciet ārstu, ja jūsu bērnam:

- ir ļoti augsta temperatūra (39°C vai augstāka);
- ir uznācis ģībonis.

Ja jūsu bērnam ir uznācis ģībonis, noguldiet viņu uz sāna drošā vietā, jo viņam var uznākt krampju vai spazmu lēkme.

Bērnu vakcinēšanas kārtība

Kad vakcinēt	Slimības, pret kurām vakcīna aizsargā	Vakcinācijas veids
2 mēnešu vecumā	Difterija, tetānuss (stinguma krampji), garais klepus, poliomiēlīts un HIB Pneimokoku infekcija	Viena injekcija Viena injekcija
3 mēnešu vecumā	Difterija, tetānuss, garais klepus, poliomiēlīts un HIB C meningīts	Viena injekcija Viena injekcija
4 mēnešu vecumā	Difterija, tetānuss, garais klepus, poliomiēlīts un HIB C meningīts Pneimokoku infekcija	Viena injekcija Viena injekcija Viena injekcija
12 mēnešu vecumā	HIB un C meningīts	Viena injekcija
15 mēnešu vecumā	Masalas, cūciņas un masaliņas Pneimokoku infekcija	Viena injekcija Viena injekcija
3 līdz 5 gadu vecumā	Difterija, tetānuss, garais klepus un poliomiēlīts Masalas, cūciņas un masaliņas	Viena injekcija Viena injekcija
Meitenēm 12 līdz 13 gadu vecumā	Cilvēka 16. un 18. tipa papilomas vīrusa izraisīts dzemdes kakla vēzis	Trīs injekcijas sešu mēnešu laikā
14 līdz 18 gadu vecumā	Tetānuss, difterija un poliomiēlīts	Viena injekcija

Ja jūsu bērnam nav veikta kāda no šīm vakcīnām, nekad nav par vēlu to saņemt. Piesakieties uz konsultāciju pie sava rajona ārsta (GP) vai patronāžas māšas.

Sīkāka informācija par vakcināciju - Veselības, sociālās palīdzības un sabiedrības drošības ministrijas (DHSSPS) tīmekļa vietnē www.dhsspsni.gov.uk/immunisation vai valsts vakcinācijas tīmekļa vietnē www.immunisation.nhs.uk

Produced by the **Public Health Agency** on behalf of the Department of Health, Social Services and Public Safety. Crown Copyright material reproduced with the permission of the Controller of HMSO and the Queen's Printer for Scotland.

02/10